

EUROPEISKA EKONOMISKA SAMARBETSOMRÅDET

EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

Meddelande från Eftas övervakningsmyndighet om samarbetet mellan de nationella konkurrensmyndigheterna och Eftas övervakningsmyndighet i handläggningen av ärenden som omfattas av artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget

(2000/C 307/06)

- A. Föreliggande meddelande har utfärdats i kraft av reglerna i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) och avtalet mellan Eftastaterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol (övervakningsavtalet).
- B. Europeiska kommissionen har utfärdat ett meddelande om samarbete mellan kommissionen och de medlemsstaternas konkurrensmyndigheter för handläggning av ärenden som omfattas av artiklarna 85 och 86 (numera artiklarna 81 och 82) i EG-fördraget ⁽¹⁾. Denna icke-bindande rättsakt innehåller de principer och regler som Europeiska kommissionen följer på konkurrensområdet. Här förklaras även de sätt på vilka kommissionen planerar att samarbeta med nationella konkurrensmyndigheter.
- C. Eftas övervakningsmyndighet anser ovanstående rättsakt vara av betydelse för EES. I syfte att upprätthålla lika konkurrensvillkor och säkra en enhetlig tillämpning av EES-avtalets konkurrensbestämmelser i hela EES antar Eftas övervakningsmyndighet föreliggande meddelande i enlighet med sina befogenheter enligt artikel 5.2 b i övervakningsavtalet. Eftas övervakningsmyndighet avser att följa de principer och regler som fastställs i detta meddelande vid tillämpningen av relevanta EES-regler i enskilda ärenden.
- D. Meddelandets syfte är särskilt att redogöra för hur Eftas övervakningsmyndighet avser att samarbeta med de behöriga konkurrensmyndigheterna i Eftastaterna vid tillämpningen av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet i enskilda ärenden.

I. EFTASTATERNAS OCH EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHETS FUNKTION

1. Eftas övervakningsmyndighet och Eftastaterna har olika funktioner på det konkurrenspolitiska området. Eftas övervakningsmyndighet är, tillsammans med Europeiska kommissionen (nedan "kommissionen") ansvarig för genomförandet av EES-avtalets konkurrensbestämmelser, medan Eftastaterna inte enbart tillämpar sin nationella lagstiftning utan också deltar i genomförandet av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet.

2. Denna medverkan från Eftastaternas sida i konkurrenspolitiken inom EES innebär att beslut kan fattas i så nära anslutning till de berörda som möjligt. En decentraliserad tillämpning av EES-avtalets konkurrensbestämmelser leder också till en bättre fördelning av uppgifterna. Eftas övervakningsmyndighet skall, då den är behörig här till enligt artikel 56 i EES-avtalet ⁽²⁾, agera om den tänkta åtgärden på grund av sin storlek eller verkan kan genomföras på ett bättre sätt på EES-nivå. I övriga fall är det konkurrensmyndigheten i den berörda Eftastaten som skall ingripa.

⁽¹⁾ EGT C 313, 15.10.1997, s. 3.

⁽²⁾ Befogenheter att handlägga enskilda ärenden som omfattas av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet är fördelade mellan Eftas övervakningsmyndighet och Europeiska kommissionen i enlighet med reglerna i artikel 56 i EES-avtalet. Endast en myndighet är behörig att handlägga ett ärende.

3. EES-lagstiftningen skall tillämpas av Eftas övervakningsmyndighet, kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna å ena sidan och de nationella domstolarna å andra sidan i enlighet med de principer som utvecklats av EES-lagstiftaren, Eftadomstolen, Europeiska gemenskapernas domstol och Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt.

De nationella domstolarna har till uppgift att tillvarata enskildas personliga rättigheter i deras inbördes relationer ⁽³⁾. Enligt EG-lagstiftningen härrör dessa rättigheter från det faktum att förbuden i artiklarna 81.1 och 82 i EG-fördraget ⁽⁴⁾ och de undantag som stadgas genom förordning ⁽⁵⁾ av EG-domstolen erkänts vara direkt tillämpliga. Vad gäller EES-lagstiftningen och

⁽³⁾ Mål T-24/90, Automec mot kommissionen (Automec II) (Rec. 1992, s. II-2223, punkt 85). Enligt artikel 6 i EES-avtalet skall bestämmelserna i detta avtal utan att det påverkar en framtida utveckling av rättspraxis, i den mån de i sak är identiska med motsvarande bestämmelser i Fördraget om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen och i Fördraget om upprättande av Europeiska kol- och stål gemenskapen samt med rättsakter som antagits med tillämpning tolkas i enlighet med relevanta avgöranden av Europeiska gemenskapernas domstol som meddelats före dagen för undertecknandet av EES-avtalet. Vad gäller de tillämpliga domar som avkunnats efter EES-avtalets undertecknande följer av artikel 3.2 i övervakningsavtalet att Eftas övervakningsmyndighet och Eftadomstolen i tillbörlig grad skall beakta de principer som fastställs i dessa.

⁽⁴⁾ Mål 127/73, BRT mot SABAM (Rec. 1974, s. 51), punkt 16.

⁽⁵⁾ Mål 63/75, Fonderies de Roubaix mot Fonderies A. Roux (Rec. 1976, s. 111).

Eftastaterna anser Eftas övervakningsmyndighet att EES-rättens verkan i Eftastaterna styrs av staternas respektive konstitutionella lagstiftning, med förbehåll för protokoll 35 i EES-avtalet. Enligt detta protokoll förbinder sig Eftastaterna, för fall när det kan uppstå konflikter mellan genomförda EES-regler och andra författningsbestämmelser, att vid behov införa en författningsbestämmelse som innebär att EES-reglerna skall ha företräde i dessa fall. Vidare ligger det enligt Eftadomstolen i sakens natur att en sådan bestämmelse måste kunna åberopas inför en nationell rättsinstans av enskilda och av ekonomiska aktörer vid konflikt mellan genomförda EES-regler och nationell lagstiftning, och att de måste kunna göra gällande de rättigheter som följer av EES-avtalets bestämmelser och som är eller har gjorts till del av respektive nationell rättsordning, om dessa bestämmelser är ovillkorliga och tillräckligt precisa⁽⁶⁾. Förhållandet mellan de nationella domstolarna och Eftas övervakningsmyndighet när det gäller tillämpningen av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet har utretts i Eftas övervakningsmyndighets tillkännagivande från 1995⁽⁷⁾. Föreliggande meddelande om förhållandet till de nationella myndigheterna motsvarar tillkännagivandet från 1995 om förhållandet till de nationella domstolarna.

4. Eftas övervakningsmyndighet och de nationella myndigheterna har det gemensamt att de i egenskap av administrativa myndigheter agerar i det allmänna intresse inom ramen för sitt allmänna uppdrag att övervaka och kontrollera konkurrensen⁽⁸⁾. Förhållandet dem emellan bestäms i första hand av denna deras gemensamma uppgift att tillvarata allmänna intressen. Detta meddelande tar hänsyn till detta särdrag, men liknar i övrigt tillkännagivandet om samarbetet med de nationella domstolarna.

5. Eftas övervakningsmyndighet och de nationella konkurrensmyndigheters särskilda roller kommer till uttryck i de befogenheter som de tilldelats inom ramen för EES-avtalet och övervakningsavtalet. Enligt artikel 9.1 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet⁽⁹⁾ heter det: "Med förbehåll för EFTA-domstolens prövning av beslutet enligt artikel 108.2 i EES-avtalet och med tillämpliga bestämmelser i förevarande avtal är EFTA:s övervakningsmyndighet ensam behörig att i enlighet med de villkor som anges i artikel 56 i EES-avtalet förklara med stöd av artikel 53.3 i EES-avtalet att bestämmelserna i artikel 53.1 inte är tillämpliga". I artikel 9.3 i samma kapitel föreskrivs att "så länge EFTA:s övervakningsmyndighet inte har

inlett ett förfarande enligt artiklarna 2⁽¹⁰⁾, 3⁽¹¹⁾ eller 6⁽¹²⁾ är myndigheterna i de berörda EFTA-staterna alltså behöriga att tillämpa artiklarna 53.1 och 54".

Av detta följer att de nationella konkurrensmyndigheterna, om de enligt nationell lagstiftning har de nödvändiga befogenheterna, är behöriga att tillämpa förbuden i artiklarna 53.1 och 54 i EES-avtalet. När det gäller tillämpningen av artikel 53.3, har dessa myndigheter däremot ingen behörighet att bevilja undantag i individuella fall, de måste vederbörligen beakta alla beslut eller andra åtgärder som antagits av Eftas övervakningsmyndighet med stöd av denna bestämmelse. Myndigheterna får också beakta andra åtgärder som Eftas övervakningsmyndighet vidtagit i sådana fall, särskilt administrativa skrivelser, som faktiska omständigheter.

6. Eftas övervakningsmyndighet är övertygad om att en förstärkning av de nationella konkurrensmyndigheternas roll kommer att öka effektiviteten vid tillämpningen av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet och överlag kommer att medföra en förbättrad tillämpning av EES-konkurrensregler i hela EES. För att EES skall kunna skyddas och utvecklas, anser Eftas övervakningsmyndighet att dessa regler bör utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. De nationella myndigheterna är genom sin närhet till den verksamhet och de företag som skall kontrolleras ofta i en bättre position än myndigheten att slå vakt om konkurrensen.

7. Samarbetet mellan Eftas övervakningsmyndighet och dessa myndigheter måste därför organiseras. För att kunna utnyttja alla fördelar med detta samarbete krävs kontinuerliga och nära förbindelser dem emellan.

8. I detta meddelande avser Eftas övervakningsmyndighet att redogöra för vilka riktlinjer för verksamheten som Eftas övervakningsmyndighet i framtiden kommer att följa i de ärenden som behandlas i meddelandet. Det syftar också till att förmå företagen att i högre grad vända sig till de nationella konkurrensmyndigheterna.

9. Detta meddelande beskriver det praktiska samarbete som är önskvärt mellan de nationella myndigheterna och Eftas övervakningsmyndighet. Det påverkar inte omfattningen av de befogenheter som de nationella myndigheterna och Eftas övervakningsmyndighet innehar i kraft av EES-lagstiftningen vid behandlingen av enskilda ärenden.

10. I de ärenden som omfattas av EES-lagstiftningen bör kontrollen i största möjliga utsträckning utövas av en enda myndighet, antingen konkurrensmyndigheten i en EES-stat eller Eftas övervakningsmyndighet. Därmed undviker man upprepade och för de berörda företagen kostsamma kontroller av att de tillämpliga konkurrensreglerna efterlevs. Systemet med en enda kontroll är förmånligt för företagen.

⁽⁶⁾ Se mål E-1/94, Restamark, dom av den 16.12.1994, EFTA-domstolens rapport 1 januari 1994–30 juni 1995, s. 15, punkt 77.

⁽⁷⁾ Tillkännagivande om samarbete mellan de nationella domstolarna och Eftas övervakningsmyndighet vid tillämpningen av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet (EES-delen av och EES-supplementet till Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr 16. 4.5.1995).

⁽⁸⁾ Automec II, se fotnot 3, punkt 85.

⁽⁹⁾ Motsvarar artikel 9.1 i rådets förordning (EEG) nr 17 av den 6 februari 1962.

⁽¹⁰⁾ Icke-ingripandebesked.

⁽¹¹⁾ Åläggande att upphöra med överträdelse.

⁽¹²⁾ Beslut enligt artikel 53.3.

Parallella förfaranden inför dels Eftas övervakningsmyndighet, dels en nationell konkurrensmyndighet är kostsamma för de företag vilkas verksamhet omfattas av både EES-lagstiftningen och Eftastaternas nationella konkurrensrätt. Parallella förfaranden kan komma att medföra upprepade kontroller av en och samma verksamhet, såväl av Eftas övervakningsmyndighet som av konkurrensmyndigheterna i de berörda Eftastaterna. De företag inom EES som berörs av EES-konkurrensrätten kan således i vissa fall finna det fördelaktigt att endast de nationella myndigheterna handlägger en del av de ärenden som omfattas av denna rätt. För att fördelarna med detta förfarande skall ha full verkan är det Eftas övervakningsmyndighets åsikt att det är önskvärt att de nationella myndigheterna själva direkt tillämpar EES-lagstiftningen, eller att de när de tillämpar den nationella lagstiftningen åtminstone uppnår ett liknande resultat som vid tillämpning av EES-lagstiftningen.

11. Förutom de resursmässiga fördelarna för konkurrensmyndigheterna ger samarbetet mellan myndigheterna minskad risk för att skiljaktiga beslut fattas. Därigenom minskas också möjligheten för dem som kan frestas att söka sig till den myndighet som verkar mest gynnsam för deras intressen.

12. Konkurrensmyndigheterna i Eftastaterna har ofta mer fördjupade kunskaper än Eftas övervakningsmyndighet om marknaderna (särskilt de som uppvisar betydande nationella särdrag) och företagen i fråga. I synnerhet kan de ha bättre förutsättningar än Eftas övervakningsmyndighet att upptäcka oanmälda konkurrensbegränsningsavtal eller fall av missbruk av dominerande ställning som huvudsakligen får verkningar inom det egna territoriet.

13. I många ärenden som handläggs av de nationella myndigheterna, åberopas grunder hämtade både från inhemsk rätt och från EES-konkurrenslagstiftningen. Av processekonomiska skäl anser Eftas övervakningsmyndighet att EES-lagstiftningen bör tillämpas direkt av dessa myndigheter, i stället för att företagen skall tvingas vända sig till Eftas övervakningsmyndighet för att få de aspekter som omfattas av EES-lagstiftningen utredda.

14. Ett ökande antal stora frågor på EG- och EES-konkurrenslagstiftningsområdet har klagjorts under de senaste 30 åren genom EG-domstolens, förstainstans, förstainstansträttens och Eftadomstolens praxis, genom beslut som fattats om principfrågor av kommissionen och av Eftas övervakningsmyndighet, de av kommissionen antagna undantagsförordningarna och rättsakter som motsvarar kommissionens gruppundantagsförordningar och som det hänvisas till i bilaga XIV till EES-avtalet.

15. Eftas övervakningsmyndighet har för avsikt att uppmuntra konkurrensmyndigheterna i alla EES-länder att delta i detta samarbete. Den nationella lagstiftningen i Eftastaterna

innehåller för närvarande dock inte några procedurregler som gör det möjligt för konkurrensmyndigheterna att tillämpa artiklarna 53.1 och 54 i EES-avtalet. Under sådana omständigheter kan de handlingssätt som avses i dessa EES-bestämmelser inte effektivt stävjas av de nationella myndigheterna annat än med den nationella konkurrensrätten som grund.

Eftas övervakningsmyndighet anser att det är önskvärt att de nationella myndigheterna tillämpar artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet, eventuellt i kombination med de inhemska konkurrensreglerna, när de handlägger ärenden som omfattas av dessa bestämmelser.

16. Om myndigheterna inte har denna möjlighet utan endast kan tillämpa sin nationella lagstiftning i dessa ärenden, bör tillämpningen av denna lagstiftning dock ske med det förbehållet att den inte får skada en fullständig och enhetlig tillämpning inom EES av EES-reglerna om karteller samt verkan av de rättsakter som antagits för att genomföra dessa regler⁽¹³⁾. Den lösning som läggs fram för ett ärende som omfattas av EES-lagstiftningen måste i vart fall vara förenlig med denna lagstiftning, eftersom motstridigheter som uppstår då den nationella konkurrenslagstiftningen tillämpas jämsides med EES-konkurrenslagstiftningen i enlighet med EES-avtalet skall lösas genom att EES-lagstiftningen ges företräde. Syftet med denna princip är att utesluta varje nationell åtgärd som skulle kunna äventyra den fulla verkan av EES-avtalets bestämmelser⁽¹⁴⁾. Vidare följer av artikel 3 i EES-avtalet och artikel 2 i övervakningsavtalet att Eftastaterna skall samarbeta lojalt och avstå från alla åtgärder som kan äventyra att målen i EES-avtalet uppnås.

17. Riskerna för skillnader i besluten blir större, när den nationella konkurrensmyndigheten tillämpar sin nationella lagstiftning i stället för EES-lagstiftningen. Om konkurrensmyndigheten i en Eftastat tillämpar EES-lagstiftningen, är den skyldig att vederbörligen beakta Eftas övervakningsmyndighetens eller kommissionens tidigare beslut i samma ärende. Om ärendet endast varit föremål för en administrativ skrivelse, är den uppfattning som Eftas övervakningsmyndighet eller kommissionen⁽¹⁵⁾ uttryckt en faktisk omständighet som de nationella domstolarna kan beakta när de undersöker huruvida de aktuella avtalen eller handlingssätten överensstämmer med artikel 53⁽¹⁶⁾, allt i linje med EG-domstolens praxis och artikel 6 i EES-avtalet, trots att denna typ av skrivelse inte är bindande för de nationella domstolarna. Som Eftas övervakningsmyndighet ser det gäller detsamma för nationella myndigheter.

⁽¹³⁾ Mål 14/68, Walt Wilhelm m.fl. mot Bundeskartellamt, Rec. 1969, s. I, punkt 4.

⁽¹⁴⁾ Se punkt 14 i Eftas övervakningsmyndighets tillkännagivande om samarbete mellan Eftas övervakningsmyndighet och de nationella domstolarna vid tillämpning av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet.

⁽¹⁵⁾ Se fotnot 2.

⁽¹⁶⁾ Mål 99/79, Lancôme mot Etos (Rec. 1980, s. 2511, punkt 11), citerat i punkt 18 i ovannämnda tillkännagivandet om samarbete mellan Eftas övervakningsmyndighet och de nationella domstolarna vid tillämpning av artiklarna 53 och 54.

18. Om Eftas övervakningsmyndighet eller kommissionen genom ett beslut har konstaterat en överträdelse av artikel 53 eller 54, kan detta beslut hindra tillämpningen av nationell lagstiftning som tillåter det som Eftas övervakningsmyndighet eller kommissionen har förbjudit. Målet med förbudet i artiklarna 53.1 och 54 är att säkra lika konkurrensvillkor inom ett enhetligt EES. De måste till fullo efterlevas för att inte försvaga verkan av och enhetligheten hos EES-konkurrensbestämmelser och de åtgärder som vidtas för att verkställa dessa ⁽¹⁷⁾.

19. Rättsläget är mindre tydligt när det gäller huruvida de nationella myndigheterna får tillämpa sin strängare nationella konkurrensrätt när den situation som de bedömer tidigare har varit föremål för ett enskilt undantagsbeslut av Eftas övervakningsmyndigheten eller kommissionen eller omfattas av gruppundantag. I målet 14/68 (Walt Wilhelm) fastslog domstolen att fördraget ger "gemenskapens myndigheter [. . .] även möjlighet att utöva en viss positiv, om än indirekt, verksamhet i syfte att främja en harmonisk utveckling av den ekonomiska verksamheten inom gemenskapen som helhet" (punkt 5 i domen). I målet Bundeskartellamt mot Volkswagen AG och VAG Leasing GmbH ⁽¹⁸⁾ hävdade kommissionen att de nationella myndigheterna inte kan förbjuda avtal som omfattas av undantag. Den enhetliga tillämpningen av gemenskapsrätten skulle motverkas varje gång ett undantag som medgivits med stöd av gemenskapsrätten skulle vara beroende av den relevanta nationella lagstiftningen. I så fall skulle ett visst avtal inte bara behandlas olika beroende på lagstiftningen i varje EG-medlemsstat, vilket skulle skada den enhetliga tillämpningen av gemenskapsrätten, utan man skulle även åsidosätta den fulla verkan av en rättsakt som genomför fördraget – vilket ett undantag enligt artikel 81.3 tvivelsutan är. I det nämnda målet hade dock domstolen inte anledning att ta ställning i denna fråga. Som påpekats ovan går det i Eftastaterna bara att tillämpa nationell lagstiftning jämsides med EES-avtalet om en sådan tillämpning inte försvagar verkan och enhetligheten hos EES-avtalets konkurrensbestämmelser och de åtgärder som vidtagits för att verkställa dessa.

20. Om Eftas övervakningsmyndighets direktorat för konkurrens och statligt stöd utfärdar en administrativ skrivelse avseende ett avtals eller förfarandes oförenlighet med artikel 53 i EES-avtalet, men samtidigt förklarar att man på grund av administrativa prioriteringar inte kommer att föreslå övervakningsmyndigheten att fatta beslut i ärendet i enlighet med de formella förfarandena i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet, är det självklart att de nationella myndigheterna i det land där avtalet eller förfarandet får verkan kan ingripa mot detta avtal eller detta förfarande.

21. Om direktoratet för konkurrens och statligt stöd i en administrativ skrivelse menar att ett avtal begränsar konkurren-

sen i den mening som avses i artikel 53.1, men uppfyller villkoren för ett undantag enligt artikel 53.3, kommer Eftas övervakningsmyndighet att begära att de nationella myndigheterna rådfrågar övervakningsmyndigheten innan de beslutar huruvida ett avvikande beslut skall fattas med stöd av EES-lagstiftningen eller den nationella lagstiftningen.

22. Enligt EG-domstolens dom i målet Procureur de la République mot Giry och Guerlain ⁽¹⁹⁾ vad gäller administrativa skrivelser där kommissionen anger att det med hänsyn till tillgängliga uppgifter inte finns grund för ett ingripande enligt bestämmelserna i artikel 81.1 eller 82 i fördraget "skall denna omständighet i sig inte vara skäl nog att hindra de nationella myndigheterna från att på dessa avtal" eller förfaranden "tillämpa sådana nationella konkurrensbestämmelser som eventuellt är strängare än den tillämpliga gemenskapsrätten." Det faktum att kommissionen har bedömt att ett förfarande inte omfattas av artikel 85.1–85.2 (numera artiklarna 81.1–81.2 eller artikel 82) "vars tillämpningsområde inskränker sig till konkurrensbegränsande samarbete" eller till missbruk av en dominerande ställning som "kan påverka handeln mellan medlemsstater, är på intet sätt ett hinder för att detta förfarande skall kunna bedömas av de nationella myndigheterna med avseende på de begränsande effekter det kan ge upphov till på nationell nivå". Eftas övervakningsmyndighet anser att samma principer måste tillämpas på administrativa skrivelser med motsvarande innehåll som av Eftas övervakningsmyndighet utfärdas till Eftastaternas nationella myndigheter.

II. RIKTLINJER FÖR FÖRDELNING AV ÄRENDEN

23. Samarbetet mellan Eftas övervakningsmyndighet och de nationella konkurrensmyndigheterna måste överensstämma med gällande lagstiftning. För det första måste det aktuella handlingssättet för att omfattas av EES-lagstiftningen och inte endast av nationell konkurrensrätt märkbart kunna påverka handeln mellan de avtalslutande parterna till EES-avtalet. För det andra är det Eftas övervakningsmyndighet ensam som, med stöd av artikel 53.3, är behörig att förklara artikel 53.1 i EES-avtalet som icke-tillämplig.

24. I praktiken kan de beslut som har fattats av en nationell myndighet endast tillämpas på konkurrensbegränsningar som huvudsakligen får verkan inom det egna landets territorium. Detta gäller framför allt vid sådana begränsningar som avses i artikel 4.2 a i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet, dvs. avtal, beslut och samordnade förfaranden där endast före-

⁽¹⁷⁾ Se fotnot 14.

⁽¹⁸⁾ Jfr även generaladvokat Tesauros slutsatser i detta mål (punkt 51).

⁽¹⁹⁾ Förenade målen 253/78 och 1-3/79, Procureur de la République mot Bruno Giry och Guerlain, Rec. 1980, s. 2327, punkt 18.

tag från en Eftastat eller en EG-medlemsstat är parter och som, även om de inte berör import eller export mellan de avtals-slutande parterna till EES-avtalet, kan påverka handeln inom EES⁽²⁰⁾. Den myndighet som företar en undersökning utanför sitt lands gränser stöter nämligen på stora juridiska svårigheter, särskilt när en inspektionen på plats hos företagen krävs eller när myndighetens beslut skall verkställas utanför det egna territoriet. Följaktligen är det oftast Eftas övervakningsmyndighet som är bäst lämpad att handlägga ärenden som berör företag vars verksamhet är förlagd till flera Eftastater.

25. En nationell myndighet som har tillräckliga personal- och materialresurser samt befogenheter måste också på ett effektivt sätt kunna handlägga ärenden som omfattas av EES-bestämmelserna. Hur effektiv den nationella myndighetens åtgärd är beror alltså på de granskningsbefogenheter som myndigheten har och de rättsliga medel som står till dess förfogande för att den skall kunna avgöra ett ärende slutgiltigt, framför allt myndighetens befogenheter att i brådskande fall vidta interimistiska åtgärder, och vilka sanktioner myndigheten har rätt att tillgripa mot företag som befunnits skyldiga till överträdelser av konkurrensreglerna. Eftas övervakningsmyndighet önskar härvidlag att skillnaderna mellan de handläggningsregler som tillämpas i olika Eftastater inte medför lösningar som är olika effektiva vad gäller handläggningen av likartade ärenden.

26. Vid fastställandet av vilka ärenden Eftas övervakningsmyndighet själv skall avgöra beaktas effekterna av det konkurrensbegränsande samarbetet eller missbruket av en dominerande ställning samt överträdelsens art.

I princip skall de nationella myndigheterna handlägga de ärenden som har sin huvudsakliga effekt inom det egna territoriet och som enligt en preliminär undersökning sannolikt inte kan omfattas av undantag enligt artikel 53.3 i EES-avtalet. Eftas övervakningsmyndighet förbehåller sig emellertid rätten att behandla vissa ärenden som är av särskilt intresse enligt EES-avtalet.

Verkningar som i huvudsak är av nationell karaktär

27. Det måste först och främst påpekas att de enda ärenden som behandlas här är de som omfattas av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet.

Med denna utgångspunkt kan man anta att de existerande eller förutsebara verkningarna av ett konkurrensbegränsande samarbete eller ett missbruk av dominerande ställning är nära knutna till det territorium där avtalet har slutits eller det samordnade förfarandet praktiseras, och till den geografiska marknaden för produkterna eller tjänsterna i fråga.

⁽²⁰⁾ EG-domstolen har förklarat det vara möjligt att ett avtal, trots att det inte berör vare sig import eller export mellan medlemsstater i den mening som avses i artikel 4 i förordning nr 17, ändå kan påverka handeln mellan medlemsstaterna i den mening som avses i fördragets artikel 81.1 i fördraget (EG-domstolens dom i mål 43/69, Bilger mot Jehle (Rec. 1970, s. 127, punkt 5).

28. När den relevanta geografiska marknaden är begränsad till en Eftastats territorium och avtalet endast tillämpas eller det samordnade förfarandet endast praktiseras i den staten måste man göra bedömningen att verkningarna också i huvudsak uppstår endast i den staten, även om, teoretiskt sett, avtalet eller det samordnade förfarandet kan påverka handeln mellan stater inom det område som omfattas av EES-avtalet.

Överträdelsens karaktär: Ärenden där undantag inte kan medges

29. Vad som anges i det följande gäller för ärenden som skall anmälas till Eftas övervakningsmyndighet, ärenden som skall anmälas till den nationella konkurrensmyndigheten och ärenden som båda dessa institutioner kan ha anledning att behandla.

Man bör skilja mellan överträdelser av artikel 53 och överträdelser av artikel 54 i EES-avtalet.

30. Eftas övervakningsmyndighet är ensam behörig att i enlighet med artikel 53.3 i EES-avtalet förklara att bestämmelserna i artikel 53.1 icke är tillämpliga. Varje anmält konkurrensbegränsande samarbete som vid första påseende bör beviljas undantag skall därför granskas av Eftas övervakningsmyndighet, som härvidlag skall beakta de kriterier som EG-domstolen, förstainstansrätten och Eftadomstolen har utvecklat i detta hänseende, men också relevanta EES-bestämmelser och sina egna tidigare beslut.

31. Eftas övervakningsmyndighet har också exklusivt ansvar för att undersöka klagomål mot beslut som den fattat med utövande av sin exklusiva behörighet, till exempel att återkalla ett undantag som tidigare medgivits i enlighet med artikel 53.3⁽²¹⁾.

32. Däremot finns det ingen liknande begränsning i fråga om genomförandet av artikel 54 i EES-avtalet. Eftas övervakningsmyndighet och Eftastaterna har konkurrerande behörighet när det gäller att utreda klagomål och förbjuda missbruk av dominerande ställning.

Ärenden av särskilt intresse för EES-avtalet

33. Vissa ärenden, som Eftas övervakningsmyndighet anser är av särskilt intresse för EES-avtalet, kommer oftast att handläggas av övervakningsmyndigheten, även om de uppfyller ovanstående villkor (punkterna 27–28 och 29–32), och skulle kunna handläggas av en nationell myndighet.

34. I denna kategori ingår ärenden som tar upp ett nytt rättsligt problem, dvs. ett problem som ännu inte har varit föremål för ett beslut av Eftas övervakningsmyndighet eller ett avgörande av EG-domstolen, förstainstansrätten eller Eftadomstolen.

⁽²¹⁾ Automec II, se fotnot 3, punkt 75.

35. Ett ärendes ekonomiska betydelse är inte i sig ett skäl till att det skall handläggas av Eftas övervakningsmyndighet. Motsatsen kan vara fallet om tillträdet till den aktuella marknaden påtagligt försvåras för aktörer från andra stater inom det område som omfattas av EES-avtalet.

36. Ärenden som rör offentliga företag som misstänks för konkurrensbegränsande metoder, företag som av en Eftastat beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter i den mening som avses i artikel 59.1 i EES-avtalet eller ett företag som anförtratts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller som har karaktären av fiskala monopol i enlighet med artikel 59.2 i EES-avtalet kan också vara av särskilt intresse för EES-avtalet.

III. SAMARBETE I ÄRENDEN SOM EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET HANDLÄGGER FÖRST

37. De ärenden som handläggs av Eftas övervakningsmyndighet kan vara av tre olika ursprung: egna initiativ, anmälningar och klagomål. Initiativärendena kan av naturliga skäl inte handläggas decentraliserat av de nationella konkurrensmyndigheterna.

38. Eftas övervakningsmyndighet är exklusivt behörig att tillämpa artikel 53.3 i EES-avtalet i enskilda fall. Detta utesluter att ärenden som anmälts till Eftas övervakningsmyndighet i enlighet med artikel 4.1 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet av parter som vill ansöka om undantag enligt artikel 53.3 handläggs av en nationell konkurrensmyndighet på Eftas övervakningsmyndighets initiativ. Enligt förstainstansrättens praxis och i enlighet med artikel 6 i EES-avtalet medför denna exklusiva behörighet i själva verket att den som begär undantag har rätt att få ett beslut fattat av EFTA:s övervakningsmyndighet i fråga om sin begäran i sak⁽²²⁾.

39. Nationella konkurrensmyndigheter får på Eftas övervakningsmyndighets begäran handlägga klagomål som inte innefattar en tillämpning av artikel 53.3, dvs. sådana som berör konkurrensbegränsande samarbete som skall anmälas i enlighet med artikel 4.1 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet och artikel 1.1 i bilaga XIV till EES-avtalet, men som inte anmälts till Eftas övervakningsmyndighet, och sådana som rör en påstådd överträdelse av artikel 54 i EES-avtalet. Däremot

kan klagomål vars prövning omfattas av Eftas övervakningsmyndighets exklusiva behörighet, till exempel ett beslut om återkallande av undantag, inte handläggas på ett lämpligt sätt av en nationell konkurrensmyndighet⁽²³⁾.

40. Kriterierna i punkterna 23–36 för handläggningen av ett ärende av Eftas övervakningsmyndighet eller av en nationell myndighet, särskilt vad gäller ett samarbets eller en dominerande ställnings geografiska omfattning (punkterna 27–28), bör beaktas.

Eftas övervakningsmyndighets rätt att avvisa ett klagomål

41. Av förstainstansrättens praxis följer att kommissionen på vissa villkor har rätt att avvisa ett klagomål som inte är av tillräckligt intresse för gemenskapen för att berättiga fortsatt utredning⁽²⁴⁾. Eftas övervakningsmyndighet anser att en liknande princip om tillräckligt stort intresse för EES-avtalet kan tillämpas av Eftas övervakningsmyndighet inom ramen för EES-avtalet.

42. Den rätt som därigenom givits Eftas övervakningsmyndighet följer av den konkurrerande behörigheten hos övervakningsmyndigheten, de nationella domstolarna och, när de har befogenhet till detta, de nationella konkurrensmyndigheterna att tillämpa artiklarna 53.1 och 54 i EES-avtalet och av det skydd inför rättsliga och administrativa instanser som klagandena därigenom får. Med tanke på denna konkurrerande behörighet är det EG-domstolens och förstainstansrättens fasta praxis att artikel 3 i förordning nr 17 (den rättsliga grunden för rätten att inge klagomål till kommissionen för påstådda överträdelser av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget), vilken motsvarar artikel 3 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet, inte ger den som lämnar in en ansökan i enlighet med den artikeln rätt att få ett beslut av kommissionen i enlighet med artikel 249 i EG-fördraget om huruvida den påstådda överträdelsen verkligen ägt rum⁽²⁵⁾. I enlighet med artikel 3 i övervakningsavtalet anser Eftas övervakningsmyndighet att det samma är tillämpligt visavi Eftas övervakningsmyndighet.

Villkor för att avvisa ett klagomål

43. För att en nationell myndighet skall utreda ett klagomål krävs dessutom att de särskilda villkor som anges nedan och som fastställts i förstainstansrättens praxis är uppfyllda.

⁽²³⁾ Automec II, se fotnot 3, punkt 75.

⁽²⁴⁾ Automec II, se fotnot 3, punkt 85, hänvisad till i domarna i mål T-114/92, BEMIM mot kommissionen (REG 1995, s. II-147, punkt 80), och i mål T-77/95, SFEI m.fl. mot kommissionen (REG 1997, s. II-I), punkterna 29 och 55.

⁽²⁵⁾ Se särskilt mål 125/78 GEMA mot kommissionen (Rec. 1979, s. 3173, punkt 17) och mål T-16/91, Rendo m.fl. mot kommissionen (Rec. 1992, s. II-2417, punkt 98).

⁽²²⁾ Mål T-23/90, Peugeot mot kommissionen (Rec. 1991, s. II-653), punkt 47.

44. Det första av dessa villkor är att Eftas övervakningsmyndighet ingående skall granska de faktiska och rättsliga omständigheterna i klagomålet, för att i varje enskilt fall kunna avgöra om det finns ett tillräckligt starkt intresse för EES-avtalet att fortsätta att undersöka saken ⁽²⁶⁾. På grund av den förpliktelse att motivera sina beslut som åligger Eftas övervakningsmyndighet enligt artikel 16 i övervakningsavtalet måste övervakningsmyndigheten förklara för den klagande varför bedömningen av de rättsliga och faktiska omständigheterna lett till slutsatsen att klagomålet inte är ett tillräckligt stort intresse för EES-avtalet för att berättiga en fortsatt undersökning. Eftas övervakningsmyndighet får alltså inte nöja sig med en abstrakt hänvisning till ett intresse för EES-avtalet ⁽²⁷⁾.

45. För att avgöra om Eftas övervakningsmyndighet har rätt att avvisa ett klagomål för att det inte är ett tillräckligt stort intresse för EES-avtalet skall den särskilt överväga den påstådda överträdelsens betydelse för EES-avtalets funktion, möjligheterna att konstatera att det föreligger en överträdelse och omfattningen av de undersökningar som krävs för att på bästa möjliga villkor uppfylla sitt uppdrag att övervaka efterlevnaden av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet ⁽²⁸⁾. Kommissionen har, enligt förstainstansrättens uttalande i domen BEMIM ⁽²⁹⁾, särskilt rätt att avvisa ett klagomål på grund av att det inte är ett tillräckligt stort intresse för gemenskapen, när effekterna av de påstådda överträdelserna i klagomålet i huvudsak endast är kännbara i en EG-medlemsstat och när den EG-medlemsstatens domstolar och behöriga administrativa myndigheter har förelagts ärendet av klaganden mot den som klagomålet gäller. Ett villkor här för är dock att klagandens rättigheter kan skyddas tillfredsställande. Under liknande omständigheter kan Eftas övervakningsmyndighet i förhållande till en Eftastat avvisa ett klagomål då det saknas tillräckligt stort intresse för EES-avtalet för att fortsätta utreda ärendet, under förutsättning att den klagande partens rättigheter på tillbörligt sätt kan skyddas. Lokaliseringen av den konkurrensbegränsande samarbetets verksamhet är särskilt viktigt då endast företag från en EG-medlemsstat eller Eftastat deltar och som, även om det inte avser import eller export mellan parter i EES-avtalet i den mening som avses i artikel 4.2 a i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet, kan påverka handeln inom EES ⁽³⁰⁾. Vad gäller tillvaratagandet av klagandepartens rättigheter anser Eftas övervakningsmyndighet att hänskjutandet av saken till den berörda nationella myndigheten måste säkerställa ett sådant tillvaratagande på ett fullt tillfredsställande vis. På den senare punkten anser Eftas övervakningsmyndighet att hur effektivt den nationella myndighetens ingripande blir helt beror på dess möjlighet att vidta interimistiska åtgärder om den anser det vara nödvändigt, utan att därför utesluta möjligheten, enligt vissa Eftastaters lagstiftning, att sådana åtgärder kan vidtas med erforderlig effektivitet av en domstol.

⁽²⁶⁾ Automec II, se fotnot 3, punkt 82.

⁽²⁷⁾ Automec II, se fotnot 3, punkt 85.

⁽²⁸⁾ Automec II, se fotnot 3, punkt 86, hänvisad till i BEMIM, punkt 80.

⁽²⁹⁾ Se fotnot 24, punkt 86.

⁽³⁰⁾ Se fotnot 20.

Förfarande

46. Om Eftas övervakningsmyndighet anser att ovanstående villkor är uppfyllda, frågar den konkurrensmyndigheten i den Eftastat som i huvudsak påverkas av det omtvistade avtalet eller samordnade förfarandet, om den går med på att utreda klagomålet och besluta i ärendet. Om så blir fallet avvisar Eftas övervakningsmyndighet klagomålet med den motiveringen att det saknar tillräckligt stort intresse för EES-avtalet och hänskjuter ärendet till den nationella konkurrensmyndigheten antingen på eget initiativ eller på begäran av klaganden. Eftas övervakningsmyndighet ställer de relevanta handlingar den innehar till myndighetens förfogande ⁽³¹⁾.

47. I fråga om utredningen av klagomålet bör det understrykas att i enlighet med EG-domstolens dom i målet C-67/91 ⁽³²⁾ ("de spanska bankerna") är de nationella konkurrensmyndigheterna, oavsett om det är nationell lagstiftning eller EES-avtalets konkurrensbestämmelser som tillämpas, inte berättigade att som bevisning använda icke offentliggjorda uppgifter som inkommit som svar på en begäran om upplysningar som skickats till företag i enlighet med artikel 11 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet liksom de upplysningar som kan ha kommit dem till del till följd av en undersökning utförd enligt artikel 14 i samma kapitel. Dessa uppgifter kan dock i förekommande fall tas i beaktande för att motivera att ett nationellt förfarande inleds ⁽³³⁾.

IV. SAMARBETE I ÄRENDEN SOM EN NATIONELL MYNDIGHET HANDLÄGGER FÖRST

Inledning

48. Detta rör ärenden som omfattas av tillämpningsområdet för EES-avtalets konkurrenslagstiftning och som en nationell konkurrensmyndighet handlägger på eget initiativ med tillämpning av artiklarna 53.1 och 54 i EES-avtalet enbart, eller till-

⁽³¹⁾ Om uppgifterna åtföljs av en begäran om att de skall vara konfidentiella för att skydda uppgiftslämnarens anonymitet måste den institution som tar emot sådana uppgifter respektera det villkoret enligt artikel 122 i EES-avtalet (mål 145/83, Adams mot kommissionen, Rec. 1985, s. 3539, punkt 34). Eftas övervakningsmyndighet kommer alltså inte att meddela de nationella myndigheterna namnen på sina anonyma uppgiftslämnare i annat fall än då de, på Eftas övervakningsmyndighets begäran, tar tillbaka kravet på anonymitet i förhållande till den nationella myndighet som kommer att få handlägga deras klagomål.

⁽³²⁾ Mål C-67/91, Dirección General de Defensa de la Competencia mot Asociación Española de Banca Privada (AEB) m.fl. Rec. 1992, s. I-4785, domslutet.

⁽³³⁾ Se fotnot 32, punkterna 39 och 43.

sammans med nationell konkurrenslagstiftning eller, när detta inte är möjligt, med stöd av enbart nationell konkurrenslagstiftning. Detta omfattar alla ärenden på detta område som en nationell myndighet undersöker före – när så är lämpligt – Eftas övervakningsmyndighet, oavsett hur ärendet har uppstått (förfarande på eget initiativ, anmälan, klagomål etc.). Dessa ärenden är därför de ärenden som uppfyller villkoren i del II (Riktlinjer för fördelning av ärenden) i föreliggande meddelande.

49. Det är önskvärt att de nationella myndigheterna fortlöpande informerar Eftas övervakningsmyndighet om de ärenden som de handlägger med tillämpning av EES-lagstiftningen. Eftas övervakningsmyndighet håller övriga Eftastaters myndigheter informerade.

50. Samarbetet är särskilt nödvändigt för de ärenden som har en särskild betydelse för EES i enlighet med punkterna 33–36 ovan. Dessa ärenden omfattar a) alla ärenden som innehåller ett nytt rättsligt problem för vilket man vill undvika beslut, på nationell rättslig grund eller på EES-rättslig grund, som är oförenliga med EES-lagstiftningen; b) bland ärenden av synnerlig vikt ur en ekonomisk synvinkel, endast de där tillträdet för företag från andra EG-medlemsstater eller Eftastater till den relevanta nationella marknaden försvaras påtagligt och c) vissa ärenden där offentliga företag eller ett företag som är att likställa med offentliga företag (i den mening som avses i artikel 59.1 och 59.2 i EES-avtalet) misstänks ha använt sig av konkurrensbegränsande metoder. Varje nationell myndighet måste avgöra, om nödvändigt efter samråd med Eftas övervakningsmyndighet, om ett ärende faller inom någon av dessa kategorier.

51. Den nationella konkurrensmyndigheten utreder ärendena i enlighet med inhemska förfaranden, oavsett om den avser att tillämpa EES-avtalets konkurrensbestämmelser eller den nationella konkurrenslagstiftningen ⁽³⁴⁾.

52. Eftas övervakningsmyndighet anser för övrigt att de nationella konkurrensmyndigheter som tillämpar dessa bestämmelser, liksom de nationella domstolar som handlägger ärenden som berör tillämpningen av artiklarna 53 och 54 i EES-avtalet, har möjlighet att, inom de gränser som följer av gällande nationell processrätt och med förbehåll för artikel 122 i EES-avtalet, begära upplysningar av Eftas övervakningsmyndighet om

läget i det förfarande som Eftas övervakningsmyndighet kan ha inlett och om hur troligt det är att Eftas övervakningsmyndighet, i enlighet med i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet, fattar ett formellt beslut om ärenden som de nationella myndigheterna handlägger på eget initiativ. Nationella konkurrensmyndigheter får under samma omständigheter kontakta Eftas övervakningsmyndighet när den konkreta tillämpningen av artikel 53.1 eller artikel 54 ger upphov till särskilda svårigheter, för att få upplysningar om rättsliga och ekonomiska förhållanden ⁽³⁵⁾.

53. Eftas övervakningsmyndighet är övertygad om att ett nära samarbete med de nationella myndigheterna förebygger motstridiga beslut. Om det under ett nationellt förfarandes gång framkommer att det beslut som Eftas övervakningsmyndighet kommer att fatta för att avsluta ett pågående förfarande i samma ärende, skulle kunna strida mot verkningarna av de nationella myndigheternas beslut, åligger det emellertid de senare att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att åtgärderna för att genomföra EES-avtalets konkurrenslagstiftning får full effekt. Eftas övervakningsmyndighet anser att dessa åtgärder i allmänhet skall bestå i att de nationella myndigheterna i sin handläggning avvaktar utgången av Eftas övervakningsmyndighets förfarande. När en myndighet tillämpar sin nationella lagstiftning bör ett sådant anstånd bygga på principen om att en jämsides tillämpning av nationell konkurrensrätt och EES-lagstiftningen inte får försvaga verkningens fullheten och enhetligheten hos EES-avtalets konkurrensbestämmelser och de åtgärder som vidtagits för att verkställa dessa ⁽³⁶⁾ samt rättssäkerheten, och om myndigheten tillämpar EES-lagstiftningen, rättssäkerhetsprincipen enbart. Eftas övervakningsmyndighet kommer för sin del att ge prioritet åt handläggningen av ärenden som är föremål för nationella förfaranden som vilandeförklaras på detta sätt. En andra möjlighet kan dock även komma i fråga, nämligen samråd med Eftas övervakningsmyndighet innan det nationella beslutet fattas. Ett sådant samråd skulle, med iakttagande av den nämnda domen i målet med de spanska bankerna, bestå i ett utbyte av dokument som upprättats under förberedelsen av de planerade besluten, så att myndigheterna i Eftastaterna får möjlighet att beakta Eftas övervakningsmyndighets ställningstagande vid sina egna beslut, utan att dessa behöver uppskjutas fram till dess att Eftas övervakningsmyndighet har fattat sitt beslut.

Förfarande

Vid klagomål

54. Det torde inte bereda nationella konkurrensmyndigheter några särskilda svårigheter att handlägga klagomål som först hänskjuts till dem och som omfattas av EES-avtalets konkurrensbestämmelser, eftersom klagandena inte kan tvinga Eftas övervakningsmyndighet att fatta beslut om huruvida den påstådda överträdelsen har ägt rum, och eftersom Eftas övervakningsmyndighet är i sin fulla rätt att avvisa ett klagomål om det inte är av tillräckligt stort intresse för EES-avtalet.

⁽³⁵⁾ Mål C-234/89, Delimitis mot Henninger Bräu (Rec. 1991, s. I-935, punkt 53).

⁽³⁶⁾ Se fotnot 14 och punkt 16 i föreliggande meddelande.

⁽³⁴⁾ Se fotnot 32, punkt 32.

Vid anmälningar

55. Även om de utgör en mycken liten del av de anmälningar som ställs till Eftas övervakningsmyndighet bör särskild uppmärksamhet ägnas åt de anmälningar som görs för att förhålla de nationella myndigheternas granskning av konkurrensbegränsande samarbete. Med förhållande anmälan avses de anmälningar som görs av ett företag, som hotas av förbud mot ett samarbete som en följd av ett förfarande som en nationell myndighet har inlett med tillämpning av artikel 53.1 eller nationell rätt, för att ansöka om undantag hos Eftas övervakningsmyndighet i enlighet med artikel 53.3 i EES-avtalet. En sådan anmälan sker för att förmå Eftas övervakningsmyndighet att inleda ett förfarande med tillämpning av artiklarna 2, 3 eller 6 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet, och således, i enlighet med artikel 9.3 i samma kapitel, beröva Eftastaternas myndigheter behörigheten att tillämpa bestämmelserna i artikel 53.1. Eftas övervakningsmyndighet bedömer inte en anmälan som förhållande innan den har kontaktat den berörda nationella myndigheten och kontrollerat om myndigheten delar denna bedömning. Dessutom uppmanar Eftas övervakningsmyndighet de nationella myndigheterna att spontant meddela övervakningsmyndigheten om de anmälningar som de tar emot och som enligt dessa myndigheter är av förhållande karaktär.

56. En liknande situation uppkommer då ett avtal anmäls till Eftas övervakningsmyndighet bara för att förhindra att ett förbuds förfarande inleds av den nationella myndigheten ⁽³⁷⁾.

57. Eftas övervakningsmyndighet bestrider naturligtvis inte att den som lämnar in en ansökan om undantag har rätt att få ett beslut i sakfrågan (jfr punkt 38 ovan). Om övervakningsmyndigheten emellertid bedömer att det huvudsakliga syftet med denna anmälan är att blockera det nationella förfarandet, med tanke på dess exklusiva kompetens i fråga om undantag, anser sig övervakningsmyndigheten emellertid vara berättigad att inte prioritera behandlingen av ärendet.

58. Den nationella myndighet som utreder ärendet och som har inlett ett förfarande med anledning av detta bör i normala fall be Eftas övervakningsmyndighet om ett preliminärt utlåtande om sannolikheten för att övervakningsmyndigheten medger undantag för det avtal som anmälts till den. När det gäller nationella domstolar påpekade Eftas övervakningsmyndighet i sitt tillkännagivande om samarbete med de nationella domstolarna att en sådan begäran kommer att vara överflödigt om de nationella domstolarna "i ljuset av de relevanta kriterier som utvecklats genom rättspraxis i Eftadomstolen, EG-domstolen och förstainstansrätten, genom tidigare beslut i ESA (Eftas övervakningsmyndighet) och kommissionen, genom rättsakter som motsvarar sådana gemenskapsförordningar om gruppundantag som det hänvisas till i bilaga XIV till EES-avtalet" har de natio-

nella domstolarna "bedömt att avtalet, beslutet eller det samordnande förfarandet i fråga inte kan bli föremål för ett individuellt undantag" ⁽³⁸⁾. Detsamma gäller för de nationella myndigheterna.

59. Eftas övervakningsmyndighet avger, efter en preliminär granskning av de rättsliga och faktiska omständigheterna i avtalet, så snart som möjligt efter det att den mottagit den fullständiga anmälan av ärendet ett preliminärt utlåtande om sannolikheten för att undantag medges. Om granskningen av anmälan har visat dels att avtalet i fråga sannolikt inte skulle kunna komma i fråga för ett undantag i enlighet med artikel 53.3 i EES-avtalet, dels att avtalets verkningar i huvudsak är begränsade till en Eftastat, anges det i utlåtandet att handläggningen av denna anmälan inte är prioriterad av Eftas övervakningsmyndighet.

60. Eftas övervakningsmyndighet informerar skriftligen den nationella myndighet som undersöker ärendet och de anmälande parterna om sitt utlåtande. I sin skrivelse anger Eftas övervakningsmyndighet att det är mycket osannolikt att den kommer att fatta beslut i ärendet innan den nationella myndigheten har fattat ett slutgiltigt beslut och att de anmälande parterna får behålla sin immunitet mot eventuella böter som övervakningsmyndigheten utdömer.

61. Efter det att den nationella myndigheten har tagit del av Eftas övervakningsmyndighets utlåtande bör den i sitt svar åta sig att utan dröjsmål ta kontakt med övervakningsmyndigheten om utredningen av ärendet kommer till en annan slutsats. Detta är fallet om den nationella myndigheten till följd av utredningen drar slutsatsen att avtalet i fråga inte bör förbjudas i enlighet med artikel 53.1 i EES-avtalet, eller om denna bestämmelse inte kan tillämpas enligt den relevanta nationella lagstiftningen. Myndigheten bör vidare åta sig att till Eftas övervakningsmyndighet sända en kopia av sitt slutgiltiga beslut i ärendet. Kopior av denna skriftväxling skall sändas till de andra Eftastaternas konkurrensmyndigheter för kännedom.

62. Eftas övervakningsmyndighet inleder inte något förfarande i ett ärende innan det förfarande som inletts av den nationella myndigheten i samma ärende är avslutat. En sådan åtgärd skulle enligt artikel 9.3 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet innebära att den nationella myndigheten framtogs ärendet. Eftas övervakningsmyndighet kommer endast att handla på detta sätt i yttersta undantagsfall, om den nationella myndigheten oväntat kommer till slutsatsen att det inte föreligger någon överträdelse av artikel 53 eller 54 eller den nationella konkurrensrätten, eller om det nationella förfarandet drar ut otillbörligt långt på tiden.

⁽³⁷⁾ Vad gäller de fall av avtal som inte måste anmälas i enlighet med artikel 4.2 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet gäller punkterna 56 och 57 i detta meddelande med vederbörliga ändringar även för en uttrycklig begäran att beviljas undantag.

⁽³⁸⁾ Tillkännagivande om samarbetet mellan de nationella domstolarna och Eftas övervakningsmyndighet, punkterna 27 och 28.

63. Eftas övervakningsmyndighet samråder innan den inleder förfarandet med den nationella myndigheten för att utröna de faktiska och rättsliga skäl som ligger till grund för det positiva beslut som myndigheten har föreslagit, eller anledningen till att förfarandet försenats.

V. AVSLUTANDE KOMMENTARER

64. Detta meddelande påverkar inte EG-domstolens, första instansrättens eller Eftadomstolens tolkning.

65. För att gynna en verkningsfull och enhetlig tillämpning av EES-lagstiftningen inom hela EES samt enkla rättsregler och rättssäkerhet för företagen, uppmanar Eftas övervakningsmyndighet de Eftastater vars lagstiftning ännu inte tillåter landets konkurrensmyndigheter att effektivt tillämpa artiklarna 53.1 och 54 i EES-avtalet att införa en lagstiftning som medger detta.

66. Vid tillämpningen av detta meddelande åligger det Eftas övervakningsmyndighet och berörda myndigheter i Eftastaterna, liksom deras tjänstemän och andra anställda, att iaktta tystnadsplikt i enlighet med artikel 20 i kapitel II i protokoll 4 till övervakningsavtalet.

67. Detta meddelande skall inte tillämpas på de konkurrensregler som avser transportområdet, på grund av de särskilda förfarandena vid behandlingen av ärenden inom den sektorn ⁽³⁹⁾.

68. Detta meddelandes konkreta tillämpning och då särskilt vad gäller de åtgärder som har bedömts vara önskvärda för att underlätta dess tillämpning, kommer årligen att granskas gemensamt av myndigheterna i Eftastaterna och Eftas övervakningsmyndighet.

69. Detta meddelande kommer att ses över senast vid slutet av det fjärde året efter det att det har antagits.

⁽³⁹⁾ Jfr de relevanta bestämmelserna i tillämpningen av EES-konkurrensreglerna för transportsektorn i artikel 3 i protokoll 21 till EES-avtalet och tillämpliga kapitel i protokoll 4 till övervakningsavtalet.